

ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ВНЗ СФЕРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

ЯРОШИК М. Я., ДАНИЛЕВИЧ М. В.

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. Стаття присвячена застосуванню інноваційних технологій у підготовці студентів ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту до педагогічної практики в школі. Проведене експертне оцінювання. Визначений рівень знань студентів. З'ясований вплив інноваційних технологій на якість підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова. Інноваційні технології, рівень знань, інтерактивний навчальний відео-курс, педагогічна практика в школі, бакалавр фізичного виховання.

Постановка проблеми.

Модернізація системи підготовки фахівців з фізичного виховання відображає загальнонаціональні інтереси у сфері освіти з урахуванням загальних тенденцій світового розвитку. Це обумовлює необхідність відповідних змін в освітній системі. Трансформації полягають у впровадженні європейських норм і стандартів у ВНЗ України. Основні напрями здійснення інновацій в освіті були пов'язані з попитом на технологічні інновації, використання яких спрямоване на вдосконалення навчального процесу в контексті підвищення його якості [4, 9].

Сучасна ринкова економіка характеризується динамічністю і високими вимогами до сучасних фахівців, зокрема в сфері фізичного виховання і спорту. Впровадження інноваційних технологій у ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту покликане вирішити протиріччя між потребами суспільства у фахівцях, вимогами до рівня і якості випускників та традиційними методиками викладання, забезпечивши підготовку кадрів нової формації з фундаментальними, професійно орієнтованими знаннями [4, 10].

Відтак, перед вищою школою виникає ряд завдань, виконання яких сприятиме інтенсифікації підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що сучасний період розвитку суспільства характеризується глобальною інформатизацією. Проблеми використання засобів інформаційних технологій у процесі професійної підготовки знайшли відображення в багатьох наукових працях. Зокрема В. А. Кашубою (2007) з'ясовано, що технологічні інновації направлені на розробку і впровадження нових засобів і технологій навчання для більш ефективного задоволення потреб тих, хто навчаються [6]. R. Daugs (1999) майбутнє освіти пов'язує з дистанційною освітою і пропонує розробку нових освітніх технологій для глобального структурного обміну новою інформацією [9].

У дослідженнях В. М. Богданова (2001) зі співавторами, аналізується комплексний підхід до організації навчального процесу на всіх етапах засвоєння знань, умінь, навиків за допомогою технології КАДІС (система Комплексів Автоматизованих Дидактичних Засобів) [3].

Ряд авторів пропонує використовувати навчально-методичні комплекси, що розроблені на основі комп'ютерних засобів, у спортивно-педагогічних дисциплінах [1, 7]. Так, Філенко (2006) запропонував комбіновану дискретну методику навчання, використання якої передбачає роботу з комп'ютерним навчальним посібником, тестування, виконання практичних задач з урахуванням спортивної специфіки студентів [8]. Також в літературі є відомості про комп'ютерні програми, розроблені для використання під час навчально-тренувальних занять [5].

Незважаючи на чималу кількість ґрунтовних досліджень, недостатньо вивченими залишаються питання щодо використання інноваційних технологій, їх вплив на рівень засвоєння знань студентів в контексті підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Мета. Удосконалити процес підготовки студентів ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту до педагогічної практики в школі за допомогою технологічних інновацій.

Завдання.

1. Визначити рівень знань студентів ЛДУФК з дисципліни ТiМФВ.
2. Дослідити вплив технологічних інновацій на рівень підготовки студентів до педагогічної практики.

Методи дослідження: теоретичний аналіз літературних джерел; документальний метод; соціологічні методи; експертне оцінювання та методи математичної статистики.

Організація дослідження. Дослідження проводилися на базі ЛДУФК. Під педагогічним спостереженням знаходилися студенти ІІІ курсу факультету фізичного виховання, впродовж 2007-2009 років.

Результати дослідження та їх обговорення.

Процес формування нової генерації фахівців з фізичного виховання і спорту, що мають, фундаментальну, теоретичну, професійно-орієнтовану освіту, пов'язаний із практикою та змістом професійного навчання, тобто з методами і засобами, що використовуються у навчальному процесі.

Провідною дисципліною, яка формує та узагальнює арсенал теоретичних знань і вмінь майбутніх вчителів фізичного виховання в Україні є „Теорія і методика фізичного виховання” (ТiМФВ). Після вивчення даного курсу знання, отримані студентами, трансформуються у педагогічні вміння під час проходження педагогічної практики в школі.

Педагогічна практика – це одна із форм навчання, головною метою якої є формувати у студентів комплекс педагогічних вмінь, розвивати загальнопедагогічні і спеціальні здібності. Вона є невід'ємною складовою частиною навчального процесу у ВНЗ.

У ході констатувального експерименту ми з'ясували рівень знань студентів за допомогою експертного оцінювання. Розподіл знань за рівнями відбувався згідно класифікації В. П. Безпалько [2]. У ролі експертів виступили вчителі середніх загальноосвітніх шкіл. Серед них: заслужений вчитель України, 4 вчителі-методиста та 4 вчителі вищої категорії.

Анкетування експертів дозволило визначити рівень знань студентів та простежити процес їх трансформації у вміння під час педагогічної практики в школі. Виявилось, що знання з техніки страхування, різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ, термінології фізичного виховання, на думку більшості експертів, відповідають першому або другому рівню (табл. 1.).

Таблиця 1

**Оцінка рівня знань студентів
(за результатами анкетування експертів)**

Варіанти відповідей	Рівень знань, (%)			
	I	II	III	IV
Знання з техніки страхування	33	33	33	–
Знання різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ	22	33	33	11
Знання термінології фізичного виховання	22	67	11	–

Відтак, 33 % експертів вважають, що знаннями з техніки страхування студенти оволоділи на рівні загальних уявлень (I рівень – знання-знайомство, за В. П. Безпалько). Це означає, що студент не може повноцінно відтворювати знання. Він лише спроможний впізнавати матеріал при повторному сприйманні. Ще 33 % вчителів зазначають, що студенти розуміють, пам'ятають і можуть самостійно, деталізовано відтворити зміст техніки страхування, а також

використати свої знання при вирішенні стандартних завдань. Отже, такі знання відповідають II рівню – репродуктивні знання (знання-копії). Решта експертів вважають, що студенти оволоділи знаннями з техніки страхування на III рівні. На цьому рівні засвоєння знань студенти здійснюють пошук і використовують суб'єктивно нову інформацію для самостійного виконання нової дії. Це власне рівень професійних навичок та вмій. Жоден експерт не вказав на IV рівень засвоєння (знання-трансформації) знань з техніки страхування. Це означає, що студенти не в змоззі проявити творчість та самостійно сконструювати спосіб діяльності шляхом пошуку нової інформації. Таку ситуацію можна пояснити тим, що під час практики у школах студенти проходять різні розділи шкільної програми. У ході бесіди з експертами ми виявили, що найважче студентам реалізувати знання з техніки страхування розділу „Гімнастика”.

Знання різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ 22 % експертів віднесли до I рівня, 33 % – до II рівня, 33 % – до III рівня. Позитивним, є те, що 11 % вчителів зазначили IV рівень засвоєння знань.

Насторожує оцінка експертами рівня знань термінології фізичного виховання. 89 % вважають, що вони відповідають I та II рівню. Лише 11 % вчителів зазначили, що студенти можуть продуктивно застосовувати знання термінології фізичного виховання (III рівень).

Отримані результати вказують на недостатній рівень знань зі спортивно-педагогічних дисциплін. Для вирішення зазначеної проблеми ми скористалися інформаційними технологіями навчання.

Питання про ефективність навчання із застосуванням нових інформаційних технологій для підвищення якості навчального процесу і керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів постає особливо гостро. Високі вимоги суспільства може задовольнити тільки той ВНЗ, котрий створить можливість для кожного студента в будь-якому місці і у будь-який час одержати необхідні освітні послуги, не вступаючи при цьому в протиріччя з освітнім стандартом та з освітніми інтересами студента.

Нами була розроблена методика викладання базової дисципліни ТiМФВ, спрямована на активізацію навчальної діяльності студентів ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту під час аудиторних занять та при виконанні завдань для самостійної роботи; формування у студентів навички до систематичного вивчення дисципліни та успішного засвоєння модулів; покращення якості навчання студентів; підвищення рівня реалізації знань студентів під час педагогічної практики в школі. Запропонована методика базувалася на загально дидактичних принципах навчання і на специфічних принципах кредитно-модульної системи. Вона містила арсенал різноманітних форм організації студентів на семінарських заняттях, інноваційні технології навчання, різноманітні види самостійної роботи та удосконалену систему оцінювання знань студентів. Ефективність розробленої методики ми перевіряли експериментально на базі ЛДУФК.

Складовими компонентами нашої методики викладання базової дисципліни „Теорія і методика фізичного виховання” були інноваційні технології навчання. У цьому контексті, нами був розроблений інтерактивний навчальний відео-курс „Практика – крок до педагогічної майстерності”. Основна мета якого – покращення якості підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності та підсилення міжпредметних взаємозв'язків із спортивно-педагогічними дисциплінами.

Запропонований навчальний відео-матеріал розроблений на прикладі спортивно-педагогічної дисципліни „Гімнастика”. Саме з цим розділом навчальної програми, на думку експертів, у студентів виникає найбільше труднощів під час проходження педагогічної практики. Це можна пояснити складністю виконання акробатичних елементів та вправ гімнастичного багатоборства, різноманітністю застосування методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ для ефективного управління групою та важливістю спортивно-термінології для здійснення організаційної та навчальної функції. Окрім того, знання строевих вправ та понять, основних вихідних положень для проведення вправ для загального розвитку з гімнастики є базовими для інших спортивних дисциплін.

Інтерактивний навчальний відео-курс складається з трьох частин: „Стройові вправи і поняття”, „Основні положення рук, тулуба, ніг вправ для загального розвитку”, „Техніка виконання і страхування основних вправ гімнастичного багатоборства”. Для кожної частини розроблені завдання різного рівня складності для самостійної роботи студента на CD-носіях.

Відео-курс „Практика – крок до педагогічної майстерності” використовувався на семінарських заняттях при вивченні тем, що характеризувалися особливо широкими міжпредметними зв'язками зі спортивно-педагогічними дисциплінами у формі міні-лекцій. Такий підхід забезпечив безпосередній зв'язок теоретичного матеріалу зі знаннями із спортивно-педагогічних дисциплін, які засвоювалися як невід'ємна частина професійної діяльності, а не як окремий предмет поза контекстом майбутньої професії. Тим самим, відео-курс сприяв свідомому сприйняттю навчального матеріалу студентами.

У ході перевірки ефективності розробленої методики викладання під час формування педагогічного експерименту, ми з'ясували ефективність навчання за допомогою інтерактивного відео-курсу. Для цього нами був здійснений розподіл студентів на експериментальну та контрольну групи. У експериментальній групі навчання відбувалося із застосуванням інноваційних технологій. Після педагогічного експерименту проведене повторне опитування експертів, яке дозволило з'ясувати рівень знань студентів контрольної та експериментальної груп (табл. 2.). Для математичної обробки даних кожному з рівнів був присвоєний відповідний бал: I рівень – 2 бали, II рівень – 3 бали, III рівень – 4 бали, IV рівень – 5 балів.

Таблиця 2

Оцінка рівня студентів контрольної та експериментальної груп (експертне оцінювання)

Варіанти відповідей	Середня оцінка, (бали)		
	КГ	ЕГ	p
	$\bar{x} \pm \sigma$	$\bar{x} \pm \sigma$	
Знання термінології фізичного виховання	3,5±0,2	4,2±0,1	p<0,05
Знання з техніки страхування	3,5±0,3	4,4±0,2	p<0,05
Знання різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ	4,0±0,2	4,6±0,1	p<0,05

У результаті, рівень знань студентів з термінології ФВ в ЕГ є достовірно вищим (p<0,05), ніж у КГ і складає 4,2±0,1 бала. Щодо знань з техніки страхування, то вони також вірогідно кращі в експериментальній групі у порівнянні з контрольною і становлять 4,4±0,2 та 3,5±0,3 бали відповідно. У контрольній групі рівень застосування різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ дорівнює 4,0±0,2 бали, а у експериментальній він достовірно вищий (p<0,05) і складає 4,6±0,1 бали.

Загалом рівень знань студентів з вищезазначених питань під час проходження педагогічної практики у контрольній групі склав 3,6±0,22 бали (I-II рівень), а в експериментальній – 4,4±0,19 бала (III-IV рівень). Виявлені розбіжності між групами є достовірними (p<0,05).

Окрім оцінки знань з окремих питань експерти визначали також загальний рівень знань студентів. Аналіз результатів опитування експертів показав, що загальний рівень знань студентів експериментальної групи є вищим за середній, а студентів контрольної групи – середнім, що свідчить про ефективність методики викладання дисципліни ТіМФВ за допомогою технологічних інновацій (рис. 1).

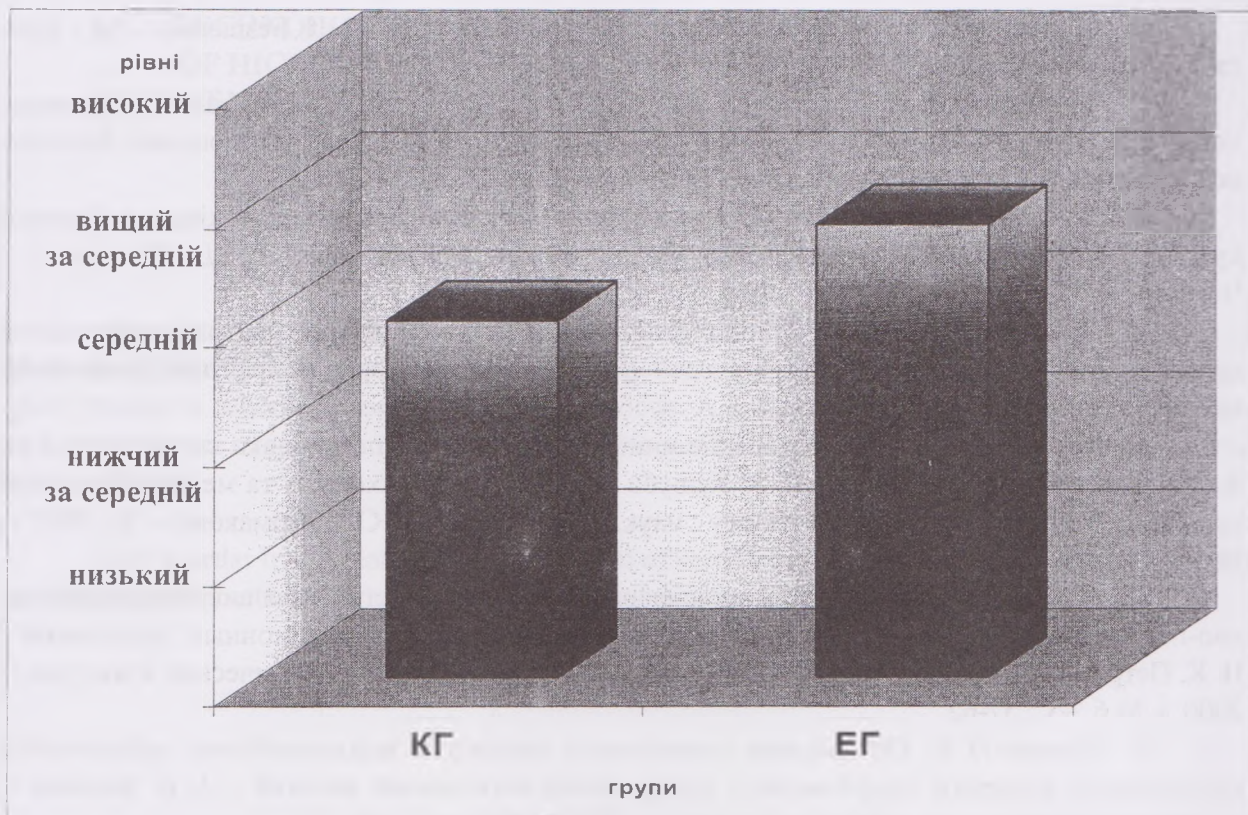

Рис. 1 Загальний рівень знань студентів

Примітка. КГ – контрольна група; ЕГ – експериментальна група

Результати проведеного педагогічного експерименту, спрямованого на підвищення якості підготовки студентів ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту до проходження педагогічної практики в школі за допомогою технологічних інновацій, дозволяють зробити наступні висновки:

1. Експертне оцінювання показало, достовірно вищий рівень знань студентів експериментальної групи з таких питань: знання термінології фізичного виховання; знання з техніки страхування; знання різноманітних методів організації учнів на уроці та способів виконання фізичних вправ.

Зокрема, рівень знань студентів експериментальної групи склав в середньому $4,4 \pm 0,19$ бала, контрольної групи – $3,6 \pm 0,22$ бали.

2. Загальний рівень знань студентів експериментальної групи вищий за середній, а контрольної – середній.

Отже, використання технологічних інновацій у процесі викладання дисципліни ТіМФВ сприяло підвищенню рівня підготовки студентів ВНЗ сфери фізичного виховання і спорту до педагогічної практики в школі.

Перспективою подальших досліджень є розробка інтерактивних навчальних відеокурсів з інших спортивно-педагогічних дисциплін для якісної підготовки бакалаврів фізичного виховання.

Список літератури

1. *Алехина Е. О.* Педагогический контроль знаний студентов вузов физической культуры с использованием тестовых технологий : автореф. дис. ... канд. пед. наук // Е. О. Алехина. – СПб, 2006. – 23 с.

2. *Безпалько В. П.* Слагаемые педагогической технологии / В. П. Безпалько. – М. : Просвещение, 1989. – 192 с.
3. *Богданов В. М.* Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры / В. М. Богданов, В. С. Пономарев, А. В. Соловов // Теория и практика физической культуры. – 2001. – № 8. – С. 55-59.
4. *Войнар Ю.* Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах євроінтеграції : монографія / Войнар Ю., Новарецький Д., Глазирін І. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2005. – 184 с.
5. *Волков В. Ю.* Компьютерные технологии в физической культуре, оздоровительной деятельности и образовательном процессе / В. Ю. Волков // Теория и практика физической культуры. – 2001. – № 4. – С. 60-63.
6. *Кашуба В. А.* Технологические инновации в системе подготовки специалистов по физической культуре и спорту / В. А. Кашуба // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2007. – № 5. – С. 129-130.
7. *Петров П. К.* Универсальная информационно-диагностическая система по спортивно-педагогическим дисциплинам на основе современных информационных технологий / П. К. Петров, О. Б. Дмитриев, Э. Р. Ахмедзянов // Теория и практика физической культуры. – 2000. – № 6. – С. 57-62.
8. *Філенко Л. В.* Оптимізація навчального процесу з інформаційного забезпечення спеціальності студентів спортсменів з урахуванням когнітивних якостей / Л. В. Філенко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2006. – № 9. – С. 155-157.
9. *Daugš R.* Tertiary Distance learning in Europe – Opportunities and Perspectives in Sport and Sport Science / R. Daugs, C. Igel // 5th Biennial Forum of The European Network of Sport Sciences in Higher Education (ENSSHE), Jyväskylä, September 3-6, 1999. – Jyväskylä, 1999. – P. 53.
10. *Dufour W.* Survey of Curricula of selected Physical Education Teacher Training Institutes. Vrije Universiteit Brussel / W. Dufour. – Belgium : [s. n.], 1976. – 36 p.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ ВУЗ СФЕРЫ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ

Ярошик М. Я., Данилевич М. В.

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. Статья посвящена применению инновационных технологий в подготовке студентов ВУЗ сферы физического воспитания и спорта к педагогической практике в школе. Проведено экспертное оценивание. Определен уровень знаний студентов. Выявлено влияние инновационных технологий на качество подготовки к будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова. Инновационные технологии, уровень знаний, интерактивный учебный видео-курс, педагогическая практика в школе, бакалавр физического воспитания.

**TECHNOLOGICAL INNOVATIONS IN PREPARING STUDENTS
OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE SPHERE
OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TO PEDAGOGICAL PRACTICE**

YAROSHYK M. Y. DANYLEVYCH M. V.

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. An article is dedicated to applying innovation technologies in the preparation of students of Higher educational Institutions of the pedagogical education and sport sphere to pedagogical practice in school. An expert appraisal has done. A level of knowledge of students is determined. An influence of innovation technologies on the quality of preparation to future professional activity is clarified.

Key words: Innovation technologies, level of knowledge, interactive educational video course, pedagogical practice in school, bachelor of physical education.